

MARKUS DOBŠT

Slika 3: Skupinska fotografija udeleženk in udeležencev sestanka.

Poleg komisij so v okviru Zveze oblikovane tudi delovne skupine. Trenutno delujejo delovne skupine za kartografski korpus znanja, za vključujočo kartografijo in za naslednjo generacijo kartografov.

Mednarodna kartografska zveza trenutno združuje 73 nacionalnih združenj in 40 pridruženih članic. Mednje sodijo nacionalna in mednarodna podjetja, ki se ukvarjajo s kartografijo in geodezijo, posamezne univerze, različna združenja na nadnacionalni ravni in podobno.

Zveza vsaki dve leti organizira mednarodno konferenco. Zadnja, ki je bila volilna, je bila v Južni Afriki, naslednjo, leta 2025, bo gostil Vancouver. Poleg mednarodnih konferenc Zveza organizira in soorganizira tudi regionalne konference, simpozije in sorodne dogodke, ki združujejo raziskovalke in raziskovalce z vsega sveta. Osrednja revija, ki jo izdaja Zveza je *The International Journal of Cartography*. Več informacij o Mednarodni kartografski zvezi je na voljo na spletni strani: <https://icaci.org/>.

Matjaž Geršič

Odskočni sestanek projekta transPlant

Brod na Kolpi, Hrvaška, 12. 4. 2024

V začetku aprila je v gradu Kaštel Zrinskih v Brodu na Kolpi potekal odskočni sestanek projekta »Integralna čezmejna zaščita Natura 2000 rastlinskih vrst« z akronimom **transPlant**. Projekt je del Programa sodelovanja INTERREG V-A Slovenija-Hrvaška. Prednostna naloga programa je zelena in prilagodljiva regija, specifični cilj projekta pa izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zelene infrastrukture, tudi v mestnem okolju, in zmanjšanje vseh oblik onesnaževanja. Vodilni partner pri projektu je Prirodoslovni muzej Rijeka iz Reke na Hrvaškem, projektno partnerstvo

pa sestavljajo še ZRC SAZU Geografski inštitut Antona Melika iz Ljubljane, Istrska županija s sedežem v Pulju, Fakulteta za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije Univerze na Primorskem iz Kopra, Javna ustanova »Nacionalni park Risnjak«, Javni zavod park Škocjanske jame iz Divače, Občina Matulji ter Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, Območna enota Ljubljana.

Cilj projekta je trajno izboljšati stanje in varstvo Natura 2000 vrst ter njihovih habitatov na čezmejnem programskem območju z uvedbo modela skupnega načrtovanja in izvajanja integriranega čezmejnega varstva, ki vključuje aktivne ukrepe na obstoječih in nadomestnih lokacijah ter z mrežo semenskih bank. Pristop temelji na biologiji vrst, njihovih interakcijah z opraševalci ter podnebnih spremembah rastišč v prihodnosti, kar bomo razvili na primeru ciljnih vrst ter v sodelovanju z deležniki in uporabniki prostora.

Empirični dokazi kažejo, da je v času antropocena eden glavnih dejavnikov, ki oblikujejo globalne in lokalne vzorce biotske raznovrstnosti, človek. Vrste, ki živijo na območjih izrazitih ekoloških gradientov v razgibanem kraškem reliefu, so še posebej občutljive na podnebne spremembe. Ker se zgornje višinske meje gozdov premikajo na višje nadmorske višine, postajajo organizmi in njihovi habitati nad gozdno mejo vse bolj ogroženi. Medtem ko so bili modeli izgube habitatov in vrst zaradi premika zgornje gozdne meje že razviti, pa modelov, ki bi obravnavali problematiko spuščanja naravne spodnje gozdne meje, še ni; še posebej pa ne za čezmejno programsko območje, na katerem se v depresijah visokega krasa pojavljata temperaturni in rastlinski obrat. Habitat, ki je pod spodnjo gozdno mejo, predstavlja edinstvene ostanke nekdanjega ledenodobnega rastišča, danes obdanega z gostimi gozdovi.

Takšne habitate naseljuje tudi dinarska smiljka, ki je fragmentarno razširjena vzdolž Dinarskega gorstva. Slovensko populacijo, omejeno na eno samo kraško dolino, sestavlja le približno 20 osebkov in je na robu izumrtja. Aktivni varstveni ukrepi, ki obsegajo shranjevanje semen, kartiranje habitatov oziroma identifikacijo potencialnih habitatov, vzgojo sadik iz semen ustrezne izvorne populacije, krepitev populacij in translokacij na območje Slovenije in Hrvaške, so nujno potrebni za zagotovitev

KLARA BUKOVAC

Slika 1: Udeležence in udeleženci odskočnega sestanka.

dolgoročnega preživetja vrste ter morajo biti načrtovani in usklajeni na čezmejni ravni. Podobni ukrepi bodo izvedeni tudi za Scopolijev repnjak, prav tako vrsto, ki se pojavlja v podobnih habitatih. Nepoznavanje njene biologije in populacijske genetike predstavljajo izziv pri spremljanju stanja na obeh straneh meje. Za obe vrsti bodo izvedeni konkretni varstveni ukrepi, predlagane pa bodo tudi smerenice za skupne čezmejne načrte upravljanja.

Vzhodna submediteranska suha travišča, razvita na kraškem terenu, spadajo med vrstno bogatejše habitate čezmejnega programskega območja in predstavljajo dragoceno naravno in kulturno dediščino. Največjo neposredno grožnjo njihovemu obstoju predstavlja opuščanje tradicionalne kmetijske rabe, fragmentacija in zaraščanje. Še posebej ogrožena vrsta je raznolistna mačina, prednostna Natura 2000 vrsta, ki ima na čezmejnem programskem območju le nekaj populacij. Za to vrsto je nujno izvajanje aktivnih *in-situ* in *ex-situ* varstvenih ukrepov, ki vključujejo trajno shranjevanje semen, molekularno genotipizacijo populacij, iskanje ustreznih populacij za translokacije, modeliranje, obnovo habitatov ter razvoje skupnih čezmejnih načrtov upravljanja. V okviru projekta bodo izvedeni pilotni ukrepi za izboljšanje habitatov za to vrsto ter renaturacija popolnoma uničenih suhih travnikov. Prav tako bodo semena omenjenih rastlinskih vrst suhih travišč trajno shranjena v novem sistemu čezmejne mreže semen-skih bank. Na podlagi aktivnih varstvenih ukrepov, ki bodo izvedeni na terenu ter temeljijo na poznavanju današnje razširjenosti vrst in razumevanju vpliva podnebnih sprememb v prihodnosti, ter na podlagi poznavanja njihove biologije, populacijske genetike in reprodukcijskega stanja populacij, bomo v okviru projekta pripravili strategijo varstva omenjenih treh vrst na čezmejnem območju. Problematiko varovanja in spremljanja stanja Natura 2000 vrst je treba izvajati čezmejno v sodelovanju slovenskih in hrvaških

MATJAŽ GERŠIČ

Slika 2: Izvir Kupice – pomemben vodni vir za Delnice in širše zaledje.

MATJAŽ GERŠIČ

Slika 3: Grad Zrinskih v Brodu na Kolpi.

organov, saj gre za edinstvene populacije na edinstvenem in specifičnem biogeografskem območju, ki ga je treba enotno upravljati. Trenutno čezmejni načrti upravljanja, ki temeljijo na poznavanju biologije vrst in pričakovanih podnebnih spremembah v prihodnosti, še niso razviti.

Projekt na ZRC SAZU Geografskem inštitutu Antona Melika vodi Mateja Breg Valjavec skupaj z več sodelavkami in sodelavci. Zadolženi so predvsem za delovni paket 1 z naslovom »Življenjski prostor na krasu skozi čas«, sodelovali pa bodo tudi pri ostalih delovnih paketih. Delovni paket 1 vsebuje več dejavnosti, med drugimi vzpostavitev daljinskega in stacionarnega monitoringa za ohranjanje biotske raznovrstnosti, pripravo regionalnega modela sprememb rastlinskega pokrova in okoljskih razmer ter ugotavljanje razširjenosti Natura 2000 rastlinskih vrst na čezmejnem programskem območju.

Matjaž Geršič

Strokovna ekskurzija študentov z Oddelka za geografijo Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem v Bosno in Hercegovino

Sarajevo, Bosna in Hercegovina, 15.–20. 4. 2024

Med 15. in 20. aprilom 2024 so sodelavci Oddelka za geografijo Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem v sodelovanju z Oddelkom za geografijo Naravoslovno-matematične fakultete Univerze v Sarajevu izvedli šestdnevno strokovno ekskurzijo za študente geografije v Bosno in Hercegovino. Ekskurzija je sledila uspešno izpeljanim terenskim vajam za študente iz Bosne in Hercegovine po Sloveniji, ki sta jih omenjeni ustanovi izvedli v letu 2023 in so v svojem programu povezale predstavnike vseh slovenskih geografskih ustanov. Oba strokovna obiska študentov in profesorjev sta bila financirana s strani CEEPUS Regionalnega programa mobilnosti za izobraževanje in usposabljanje v terciarnem izobraževanju (*Central European Exchange Program for University Studies*), v sklopu katerega že od leta 2006 deluje mreža mobilnosti *GeoRegNet*, ki povezuje univerzitetne ustanove s področja geografije in regionalnega razvoja v 12 državah Srednje in Jugovzhodne Evrope.

Strokovna ekskurzija je bila namenjena spoznavanju geografskih značilnosti Bosne in Hercegovine ter razširitvi znanja, ki ga študenti pridobijo tekom študija. Prvenstveno je bila predvidena za študente 2. in 3. letnika enopredmetne študijske smeri Geografija, ki so lahko v okviru terenskih vaj opravili pedagoško enoto *Terenski seminar Jugovzhodna Evropa* in tako pridobili tri ECTS kreditne točke. Hkrati